

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om grupptalan och om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv

Sammanfattning

Civilutskottet anser att kommissionens förslag till direktiv om grupptalan och om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv inte i alla delar kan anses vara förenliga med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslår därför att riksdagen ska lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande i enlighet med 10 kap. 3 § riksdagsordningen.

Utskottet ifrågasätter inte behovet av regleringar på EU-nivå för att förbättra efterlevnaden av EU:s konsumentskyddande lagstiftning. Däremot anser utskottet att de delar av förslagen som innehåller anvisningar om hur medlemsstaterna bör fördela intäkter från böter eller motsvarande sanktionsavgifter går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen.

Prövade förslag

Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen, och om upphävande av direktiv 2009/22/EG (COM(2018) 184).

Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993, Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU vad gäller bättre tillsyn och modernisering av EU:s konsumentskyddsregler (COM(2018) 185).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Förslagens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets prövning.....	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över prövade förslag	12
<i>Bilaga 2</i>	
Motiverat yttrande från Sveriges riksdag	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om grupptalan och om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv

Riksdagen beslutar att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med den lydelse som framgår av utskottets förslag i bilaga 2.

Stockholm den 12 juni 2018

På civilutskottets vägnar

Caroline Szyber

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Caroline Szyber (KD), Johan Löfstrand (S), Mats Green (M), Hillevi Larsson (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Eva Sonidsson (S), Roger Hedlund (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ola Johansson (C), Emma Hult (MP), Lars Beckman (M), Johanna Haraldsson (S), Mikael Eskilandersson (SD), ClasGöran Carlsson (S), Åsa Eriksson (S), Said Abdu (L) och Hamza Demir (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 11 april 2018 presenterade EU-kommissionen ett förslag till direktiv om gruppatalan för att skydda konsumenternas kollektiva intressen och ett förslag till direktiv om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv.

Kammaren hänvisade den 16 maj 2018 förslagen till civilutskottet. Fristen för att lämna motiverade yttranden går ut den 10 juli 2018.

Den 15 maj 2018 överlämnades två faktapromemorior (2017/18:FPM81 och 2017/18:FPM82), i vilka regeringen gör en bedömning av subsidiaritets- och proportionalitetsprincipernas tillämpning i de föreslagna rättsakterna. Vid utskottets sammanträde den 22 maj 2018 redogjorde statsrådet Per Bolund närmare för regeringens syn på förslagen.

Bakgrund

De nu aktuella förslagen har sin bakgrund i den översyn av EU:s konsumenträttsliga regelverk som inleddes 2016 och vars resultat presenterades i en rapport i maj 2017. I rapporten konstaterade kommissionen att det konsumenträttsliga regelverket överlag är ändamålsenligt men att vissa riktade lagstiftningsåtgärder behöver vidtas för att uppdatera och modernisera regelverket. Bland annat gjordes bedömningen att förfarandet för förbuds-föreläggande behöver förbättras.

Direktivförslaget om gruppatalan för att skydda konsumenternas kollektiva intressen

Europaparlamentets och rådets direktiv (2009/22/EG) om förbuds-föreläggande för att skydda konsumenternas intressen (förbuds-föreläggandedirektivet) trädde i kraft den 29 december 2009. Direktivet ersatte ett tidigare direktiv från 1998 (98/27/EG). Syftet med direktivet är att få överträdelser som skadar konsumenternas kollektiva intressen att upphöra. Direktivet gör det möjligt för godkända myndigheter och konsumentorganisationer att väcka talan för en konsumentgrupps räkning. Godkända myndigheter och organisationer i en medlemsstat kan väcka talan om förbud som rör en överträdelse som har sitt ursprung i en annan medlemsstat. Tretton direktiv omfattas av förbuds-föreläggandedirektivets tillämpningsområde. Dessa direktiv handlar bl.a. om otillbörlig marknadsföring, paketresor, oskäligen avtalsvillkor, konsumentkrediter, läkemedel och distansförsäljning. I kommissionens översyn av konsument-rätten, i vilken förbuds-föreläggandedirektivet ingick, konstaterades att direktivets tillämpningsområde bör utvidgas till att omfatta fler EU-rättsakter på konsumentskyddsområdet.

När det gäller möjligheten till kollektiv prövning av individuella anspråk uppmuntrade kommissionen medlemsstaterna i en rekommendation från 2013 att införa möjligheter till kollektiv prövning av individuella ersättningsanspråk i sin nationella lagstiftning. I januari 2018 publicerade kommissionen en rapport om genomförandet av 2013 års rekommendation, i vilken kommissionen konstaterade att det behövs gemensamma EU-regler om kollektiv talan om individuella ersättningsanspråk.

Direktivförslaget om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv

Förslaget till direktiv om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv syftar till att åtgärda de brister som identifierades i översynen av EU:s konsumentskyddslagstiftning och i den utvärdering av konsumenträttighetsdirektivet som genomfördes parallellt med översynen. De direktiv som berörs är direktivet om oskäliga villkor i konsumentavtal (93/13/EEG), direktivet om konsumentskydd i samband med prismärkning av varor som erbjuds konsumenterna (98/6/EG), direktivet om otillbörliga affärsmetoder (2005/29/EG) och direktivet om konsumenträttigheter (2011/83/EU). I kommissionens rapport från maj 2017 konstateras bl.a. att harmoniserade individuella skadekompenserande åtgärder, exempelvis skadestånd, behövs inom EU när konsumenterna drabbas av otillbörliga affärsmetoder. Kommissionen har även identifierat problem med att nivåerna på sanktioner vid överträdelser av de konsumenträttsliga reglerna skiljer sig kraftigt åt mellan medlemsstaterna och att sanktionerna i flera länder inte är tillräckligt avskräckande. Kommissionen lyfter också fram att reglerna om ångerrätt i konsumenträttighetsdirektivet uppfattas som komplicerade, bl.a. i fråga om hur värdeminskningen ska beräknas om en konsument använt en vara.

Förslagets huvudsakliga innehåll

Direktivförslaget om grupp-talan för att skydda konsumenternas kollektiva intressen

Kommissionens förslag till direktiv om grupp-talan för att skydda konsumenternas kollektiva intressen avser dels att ersätta direktivet om förbudsföreläggande, dels att införa gemensamma EU-regler om kollektiv talan om individuella ersättningsanspråk. Förslaget syftar till att få överträdelser av EU:s konsumentskyddslagstiftning att upphöra och till att ge en större grupp av konsumenterna möjlighet att få gottgörelse, t.ex. i form av skadestånd i samband med en överträdelse av EU:s konsumentskyddslagstiftning. Direktivet ska inte hindra medlemsstaterna från att anta eller behålla bestämmelser som är utformade för att tillerkänna godkända organ eller alla andra berörda personer mer långtgående befogenheter att väcka talan i syfte att skydda konsumenternas kollektiva intressen på nationell nivå.

Enligt förslaget ska vissa godkända privata eller statliga organ som representerar konsumenternas kollektiva intressen kunna föra en grupptalan inför domstol eller administrativ myndighet för en konsumentgrupps räkning i fråga om överträdelse av EU:s konsumentskyddande regler. I direktivförslaget definieras en grupptalan som en talan för att skydda konsumenters kollektiva intressen i vilken de berörda konsumenterna inte är parter. En grupptalan med anledning av en överträdelse kan dels avse upphörande och förbud, dels avse gottgörelse i form av t.ex. skadestånd och prisavdrag i enlighet med vad som följer av nationell rätt. En förbudstalan kan utöver faktiska överträdelse även omfatta nära förestående överträdelse. Talan om gottgörelse tar sikte på s.k. masskadesituationer, dvs. när många konsumenter lidit en likartad skada till följd av en näringsidkares överträdelse av EU:s konsumentskyddslagstiftning.

Det föreslagna direktivets tillämpningsområde utökas i förhållande till det nuvarande direktivet om förbudsföreläggande. Tillämpningsområdet omfattar ett stort antal EU-rättsakter som rör bl.a. marknadsföring, avtalsvillkor, finansiella tjänster, telekommunikation, energi, portabilitet för innehållstjänster på internet och behandling av personuppgifter.

Förslaget bygger på den lösning som används i det nuvarande direktivet om förbudsföreläggande i vilket medlemsstaterna utsett godkända organisationer och myndigheter som har rätt att väcka grupptalan för en konsumentgrupps räkning. Ett organ som godkänts i en medlemsstat ska kunna väcka talan om förbud eller skadestånd i en annan medlemsstat. Om en överträdelse påverkar konsumenter i flera medlemsstater ska en grupptalan kunna föras av flera taleberättigade organ från olika medlemsstater eller av ett enda taleberättigat organ som representerar de övriga. Direktivet anger kriterier som de taleberättigade organen måste uppfylla för att väcka talan i enlighet med direktivet. Ett taleberättigat organ ska exempelvis vara icke vinstdrivande, ha ett legitimt intresse i frågan samt öppet kunna redovisa hur det finansierar sin verksamhet i allmänhet och vilka medel som används för att bekosta en specifik talan i synnerhet. Det taleberättigade organet ska också visa att det har medel att ersätta motpartens eventuella rättegångskostnader om talan ogillas.

Enligt direktivförslaget får medlemsstaterna inte uppställa krav på samtycke från de berörda konsumenterna om grupptalan avser en förbudstalan. Medlemsstaterna får däremot i fråga om en talan om gottgörelse kräva gruppmedlemmarnas samtycke innan den slutliga domen meddelas. När det gäller fall där varje enskild konsument har förlorat små belopp får medlemsstaterna dock inte uppställa krav på konsumenternas samtycke.

I de fall då den enskilda konsumenten lidit en liten skada och det är oproportionerligt att fördela de medel som erhålls till följd av en kollektiv talan om gottgörelse till varje enskild konsument, ska medlen kunna gå till ett offentligt ändamål som tjänar konsumenternas kollektiva intressen. Samtycke ska i dessa fall inte krävas från de enskilda konsumenterna.

De näringsidkare som överträtt konsumentskyddande regler får enligt direktivet en skyldighet att informera om den slutliga domen eller avgörandet

och om vad det innebär samt vad konsumenterna bör göra för att erhålla t.ex. skadeståndet i fråga.

Om en näringsidkare förbjudits att fortsätta med ett visst olagligt beteende i strid mot konsumentskyddande regler ska det aktuella avgörandet anses bindande i en efterföljande rättegång om skadestånd. Om förbudsdomen är meddelad i en annan medlemsstat får domen dock endast presumtiv verkan i en efterföljande rättegång om skadestånd.

En näringsidkare som inte följer ett avgörande i anledning av en grupptalan ska kunna sanktioneras med böter. Vid fördelningen av intäkterna från sanktionerna ska medlemsstaterna beakta konsumenternas kollektiva intressen.

Medlemsstaterna ska se till att rättegångskostnader inte utgör ett hinder för organisationer och myndigheter att väcka talan i enlighet med direktivet. Medlemsstaterna kan bevilja offentlig finansiering eller erbjuda tillgång till rättshjälp för detta ändamål.

Direktivförslaget om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv

Förslaget till direktiv om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv syftar till att stärka tillsynen av konsumenträtten, skapa en bättre balans mellan konsumenters och näringsidkares intressen och till att modernisera vissa delar av de fyra direktiven. En av de större ändringarna som föreslås är att harmoniserade regler om påföljder införs i alla fyra direktiv. De harmoniserade påföljdsreglerna innebär bl.a. att vissa bedömningskriterier ska beaktas vid bestämmandet av nivån på en påföljd i det enskilda fallet och att storleken på ett felande företags omsättning ska beaktas när sanktionen är böter. Direktivförslaget innebär att medlemsstaterna blir skyldiga att införa böter vid allvarliga och omfattande överträdelser. Det lägsta takbelopp som medlemsstaterna tillåts sätta anges i förslaget till 4 procent av det felande företags omsättning på den relevanta marknaden, som kan utgöras av flera medlemsstater. Vidare ska medlemsstaterna beakta det allmänna konsumentintresset vid beslut om hur intäkterna från böter ska fördelas.

När det gäller direktivet om oskäliga villkor i konsumentavtal och direktivet om konsumentskydd i samband med prismärkning av varor som erbjuds konsumenterna är de ovannämnda påföljdsreglerna de enda föreslagna ändringarna.

I direktivet om otillbörliga affärsmetoder föreslår kommissionen, utöver förslaget om påföljder, bl.a. att medlemsstaterna ska tillhandahålla individuella rättsmedel för konsumenterna som utsätts för otillbörliga affärsmetoder. Konsumenterna ska ha rätt att häva avtalet samt rätt till skadestånd. Medlemsstaterna ska vara oförhindrade att behålla eller införa ytterligare rättsmedel för konsumenterna som drabbas av otillbörliga affärsmetoder.

Vidare föreslås ett förtydligande om att det utgör en överträdelse av reglerna i direktivet att marknadsföra produkter som identiska om produkterna har olika egenskaper i olika medlemsstater.

Det föreslås också att det införs en möjlighet för medlemsstaterna att förbjuda aggressiv och vilseledande hemförsäljning.

I direktivet om konsumenträttigheter föreslås, utöver förslaget om påföljder, att direktivets tillämpningsområde utvidgas till att omfatta digitala gratistjänster, dvs. tjänster enligt vilka konsumenter får tillgång till digitalt innehåll eller digitala tjänster i utbyte mot personuppgifter. Avtal om digitalt innehåll och digitala tjänster kommer därmed att omfattas av direktivets regler om informationskrav och ångerrätt. Definitionerna i direktivet anpassas även för att stämma överens med bl.a. definitionerna i kommissionens förslag om köprättsliga regler för digitalt innehåll.

Kommissionen föreslår också att det införs vissa informationskrav för nätmarknadsplatser. Nätmarknadsplatser ska tillhandahålla information om huruvida motparten i ett avtal som ingås på nätmarknadsplatsen är näringsidkare eller privatperson och om rättigheter som grundar sig på EU-rättsliga konsumentskyddsregler täcker ett avtal som träffas på nätmarknadsplatsen. Nätmarknadsplatsen ska vidare redovisa vilka parametrar som ligger till grund för sökresultat och som avgör erbjudandenas rankning på marknadsplatsen.

Förslaget innebär också att reglerna om ångerrätt ändras på så sätt att en konsument inte har rätt att ångra ett köp av en vara som använts mer än nödvändigt för att undersöka den. Begränsningar av rätten att ångra avtal om tjänster när konsumenten har börjat använda tjänsten inom ångerfristen föreslås också.

Utskottets prövning

Prövning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Subsidiaritetsprincipen regleras i artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen. Enligt artikeln ska unionen, på de områden där den inte har exklusiv befogenhet, vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Unionens institutioner ska tillämpa subsidiaritetsprincipen i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Enligt artikel 5 i protokoll nr 2 ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Enligt artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen ska de nationella parlamenten se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med det förfarande som anges i protokollet.

Riksdagen ska enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Enligt konstitutionsutskottet har riksdagen också möjlighet att pröva den s.k. proportionalitetsprincipen inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Enligt denna princip ska unionens åtgärder inte till innehåll och form gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade målet med åtgärderna. Konstitutionsutskottet understryker dock att subsidiaritetsprövningen handlar om att avgöra om en åtgärd bör vidtas på medlemsstatsnivå eller på unionsnivå, inte om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden (bet. 2010/11:KU18 s. 21 f.).

Kommissionens subsidiaritets- och proportionalitetsmotivering

Kommissionen anser att förslagen är förenliga med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och lämnar i huvudsak följande motiveringar.

Direktivförslaget om gruppatalan för att skydda konsumenternas kollektiva intressen

Direktivförslaget om gruppatalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen kommer enligt kommissionen att stärka konsumenternas förtroende för den inre marknaden och e-handeln samt främja efterlevnaden av unionsrätten bland företag. Kommissionen framhåller att förslaget bygger vidare på inslag i det befintliga direktivet om förbudsföreläggande. De brister som uppmärksammas när det gäller förbudsföreläggandedirektivet behöver åtgärdas på EU-nivå. Detsamma gäller enligt kommissionen frågan om kollektiv prövning av individuella ersättningsanspråk. Ett flertal medlemsstater har nationella regler angående kollektiv prövning, men utformningen av dessa varierar medlemsstaterna emellan. Nio medlemsstater

saknar dessutom helt nationella regler på området. Åtgärder av medlemsstaterna var för sig kommer sannolikt att leda till ytterligare fragmentering, vilket skulle innebära att konsumenternas möjligheter till rättelse inom EU även i fortsättningen förblir ojämn.

När det gäller förslaget förenlighet med proportionalitetsprincipen menar kommissionen att förslaget endast reglerar frågor som är nödvändiga för att uppnå dess syfte. Förslaget reglerar inte alla aspekter av grupptalan utan fokuserar på vissa nyckelaspekter som i sin tur måste kompletteras av processrättsliga regler på nationell nivå. I syfte att respektera medlemsstaternas befintliga regler på området införs en specifik taleform för de regler som omfattas av direktivet.

Direktivförslaget om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv

När det gäller direktivförslaget om revidering av fyra direktiv på det konsumenträttsliga området framhåller kommissionen att förslaget innebär ändringar i EU:s befintliga konsumenträttsliga regler, vars antagande på EU-nivå bedömts nödvändigt och i linje med subsidiaritetsprincipen.

Stora delar av konsumenträtten är redan harmoniserad vilket bidragit till att den inre marknaden fungerar bättre. Genom att harmonisera reglerna för individuell ersättning och sanktionsavgifter kommer de goda effekterna av harmoniseringen av konsumenträtten att stärkas ytterligare. En bättre fungerande inre marknad kan inte uppnås enbart genom nationella lagar. Det ligger även i linje med subsidiaritetsprincipen att ge medlemsstaterna rätt att lagstifta om förbud mot viss hemförsäljning då inverkan av sådan lagstiftning på den inre marknaden får anses vara mycket begränsad.

När det gäller förslaget förenlighet med proportionalitetsprincipen anför kommissionen bl.a. att de åtgärder som föreslås i förslaget står i proportion till målen om en förbättrad efterlevnad av konsumentlagstiftningen samt till målen om modernisering och minskad regelbörda. Förslagen om harmonisering av miniminivåer på sanktionsavgiftstak som beräknas på företags omsättning är begränsade till allvarliga och utbredda överträdelser med en unionsdimension. När det gäller kravet på medlemsstaterna att tillhandahålla individuella rättsmedel får medlemsstaterna viss frihet att anpassa vilka specifika åtgärder som blir tillgängliga för konsumenterna.

Reglerna om informationskrav på nätmarknadsplatser är enligt kommissionen proportionerliga eftersom de inte ställer krav på plattformsföretagen att kontrollera de uppgifter som säljare som använder sig av nätmarknadsplatsen uppger beträffande sin rättsliga status som näringsidkare eller privatperson.

Kommissionen anser även att kraven att ange vilka parametrar som ligger till grund för sökresultat och som avgör erbjudandenas ranking på en nätmarknadsplats är proportionerliga.

Regeringens bedömning

Regeringen delar i huvudsak kommissionens bedömning att direktivförslagen är förenliga med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Regeringen konstaterar att båda kommissionens förslag har en tydlig gränsöverskridande karaktär och att deras målsättningar inte torde kunna uppnås genom en reglering var för sig av medlemsstaterna. Regeringen anser i likhet med kommissionen att åtgärder på EU-nivå är nödvändiga för att på ett effektivt sätt främja gränsöverskridande handel och motverka gränsöverskridande överträdelser av konsumentskyddslagstiftningen. Däremot ställer sig regeringen frågande till om de delar av förslagen som innehåller anvisningar om hur medlemsstaterna bör fördela intäkter från sanktionsavgifter och böter är förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är av den uppfattningen att det är viktigt att verka för ett högt konsumentskydd inom EU och att det ofta krävs åtgärder på EU-nivå för att uppnå detta. Utskottet delar därför regeringens och kommissionens bedömning att det krävs ytterligare åtgärder på EU-nivå för att främja gränsöverskridande handel och motverka gränsöverskridande överträdelser av konsumentskyddslagstiftningen. Utskottet anser också att förslagen i huvudsak är förenliga med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

Utskottet har dock, i likhet med regeringen, invändningar när det gäller de delar av förslagen som innehåller anvisningar om hur intäkter från böter eller motsvarande sanktionsavgifter bör fördelas. Utskottet anser att det på EU-nivå bör finnas regler om effektiva och avskräckande sanktioner för att upprätthålla ett högt konsumentskydd. Däremot är det enligt utskottet inte nödvändigt att på EU-nivå införa anvisningar om hur medlemsstaterna ska fördela böter eller motsvarande sanktionsavgifter. Dessa åtgärder går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå en väl fungerande inre marknad och säkerställa ett högt konsumentskydd.

Hur böter eller sanktionsavgifter används är ofta nära sammankopplat med hur det nationella tillsynssystemet är utformat. Vissa medlemsstater har, liksom Sverige, ett administrativt förfarande där en statlig myndighet vidtar åtgärder. Andra system bygger på ett processrättsligt eller civilrättsligt förfarande. Medlemsstaterna bör kunna bibehålla sina system, och i det ingår att besluta om hur inkomna böter och sanktionsavgifter används.

Utskottet anser sammanfattningsvis att kommissionens två direktivförslag i dessa delar går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de angivna målen och att de därmed strider mot proportionalitetsprincipen. Direktivförslagen är därför i sin nuvarande utformning inte heller i alla delar förenliga med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslår därför att riksdagen lämnar ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med den lydelse som anges i bilaga 2.

BILAGA 1

Förteckning över prövade förslag

COM(2018) 184

Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen, och om upphävande av direktiv 2009/22/EG.

COM(2018) 185

Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993, Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU vad gäller bättre tillsyn och modernisering av EU:s konsumentskyddsregler.

BILAGA 2

Motiverat yttrande från Sveriges riksdag

Riksdagen har prövat tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen (COM(2018) 184) och kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv (COM(2018) 185).

Riksdagen är av den uppfattningen att det är viktigt att verka för ett högt konsumentskydd inom EU och att det ofta krävs åtgärder på EU-nivå för att uppnå detta. Riksdagen delar därför kommissionens bedömning att det krävs ytterligare åtgärder på EU-nivå för att främja gränsöverskridande handel och motverka gränsöverskridande överträdelser av konsumentskyddslagstiftningen. Riksdagen anser också att förslagen i huvudsak är förenliga med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

Riksdagen har dock invändningar när det gäller de delar av förslagen som innehåller anvisningar om hur intäkter från böter eller motsvarande sanktionsavgifter bör fördelas. Riksdagen anser att det på EU-nivå bör finnas regler om effektiva och avskräckande sanktioner för att upprätthålla ett högt konsumentskydd. Däremot är det enligt riksdagen inte nödvändigt att på EU-nivå införa anvisningar om hur medlemsstaterna ska fördela böter eller motsvarande sanktionsavgifter. Dessa åtgärder går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå en väl fungerande inre marknad och säkerställa ett högt konsumentskydd.

Hur böter eller sanktionsavgifter används är ofta nära sammankopplat med hur det nationella tillsynssystemet är utformat. Vissa medlemsstater har, liksom Sverige, ett administrativt förfarande där en statlig myndighet vidtar åtgärder. Andra system bygger på ett processrättsligt eller civilrättsligt förfarande. Medlemsstaterna bör kunna bibehålla sina system, och i det ingår att besluta om hur inkomna böter och sanktionsavgifter används.

Riksdagen anser sammanfattningsvis att kommissionens två direktivförslag i dessa delar går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de angivna målen och att de därmed strider mot proportionalitetsprincipen. Direktivförslagen är därför i sin nuvarande utformning inte heller i alla delar förenliga med subsidiaritetsprincipen.